

นิพนธ์ต้นฉบับ

คุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพยาเสพติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครราชสีมา

ทิพรถาร์ คุยก้าวพะเนา⁽¹⁾, ชนะพล ศรีฤาชา⁽²⁾

วันที่ได้รับต้นฉบับ: 12 ตุลาคม 2561

วันที่ตอบรับการตีพิมพ์: 30 กรกฎาคม 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวางนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาคุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครราชสีมา ประชากรที่ศึกษา คือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับผิดชอบงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ทั้งหมด 346 แห่งแห่งละ 1 คน โดยใช้สูตรสำหรับการวิเคราะห์การถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานของ (Cohen,1988) จากการคำนวณหาขนาดตัวอย่างในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้ จำนวน 186 คน และสนทนากลุ่มจำนวน 12 คน เพื่อให้ข้อมูลโดยเลือกจากบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจและสามารถให้ข้อมูลอย่างละเอียด เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามและแนวทางการสนทนากลุ่ม ซึ่งแบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา วิเคราะห์หาความเที่ยง ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาช เท่ากับ 0.96 เก็บข้อมูลในระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน 2561 ถึงวันที่ 15 มิถุนายน 2561 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนโดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และแนวทางการสนทนากลุ่มใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้แบบสอบถามเป็นคำถามปลายเปิด การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการจัดหมวดหมู่ของข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาพบว่า ระดับปัจจัยทางการบริหารในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครราชสีมา ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.27 (S.D.=0.61) และระดับการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครราชสีมา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.60 คะแนน (S.D.=0.63) คุณลักษณะส่วนบุคคล ในด้านอายุ มีความสัมพันธ์ระดับต่ำทางลบกับการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -0.238$, $p\text{-value} = 0.001$) และพบว่าภาพรวมของปัจจัยทางการบริหาร มีความสัมพันธ์ระดับสูงกับการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.725$, $p\text{-value} < 0.001$) ตัวแปรปัจจัยทางการบริหารด้านเวลาและปัจจัยทางการบริหารด้านวิธีการจัดการ สามารถพยากรณ์การปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครราชสีมา ได้ร้อยละ 63.2 ($R^2 = 0.632$, $p\text{-value} < 0.001$)

คำสำคัญ: การปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติด, เจ้าหน้าที่สาธารณสุข

(1) ผู้รับผิดชอบบทความ: นักศึกษาหลักสูตร

สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

(e-mail: yo.sita@windowslive.com)

(2) รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหาร

สาธารณสุข การส่งเสริมสุขภาพ โภชนาการ
คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Original Article

Personal Attributes and Administrative Factors Affecting to Preventing and Solving Drug Abuse Public Health Personnel at Sub-District Health Promoting Hospital in Nakhon Ratchasima Province

Thipparada Kuikaewpanao⁽¹⁾, Chanaphol Sriruacha⁽²⁾

Received Date: 12 October 2018

Accepted Date: 30 July 2019

Abstract

This is a cross sectional descriptive research aimed to study the personal attributes and administrative factors affecting drug prevention and solving of public health personnel at sub-district health promoting hospital. The samples were 186 health personnel randomly selected by systematic random sampling from 346 population. Data was collected both quantitative and qualitative data. Focus group guidelines was use to collect the data from 12 people's key informants who can provide intensive information on the topics Tested for reliability in pilot study Cronbach's Alpha Coefficient 0.96. ata collected between June 1sh to June 15th, 2018. The data distribution was performed by descriptive statistics including percentage, mean, standard deviation, median, minimum, maximum. The Inferential statistics were Pearson's product moment correlation and Stepwise multiple linear regression. The level of statistical significant was set at 0.05. And guidelines for group discussion using qualitative data collection methods using questionnaires as open-ended questions Data analysis Is a classification of suggestions.

The results showe that the administrative factors affecting drug preventing and solving of health personal were found at moderate level with averages score of 3.27 (S.D.=0.61). While performance factors level on drug prevention and solving of health personal was found at high level with averages score of 3.60 (S.D.=0.63). The sex variable had low negative relationship with drug prevention and solving of health personal ($r = -0.238$, $p\text{-value} = 0.001$) and the administrative factors variable had high relationship with drug prevention and solving of health personal ($r = 0.725$, $p\text{-value} < 0.001$), respectively. Two administrative factor variables; management and time variable: could join predict the drug prevention and solving of health personal at 63.2 percent. ($R^2 = 0.632$, $p\text{-value} < 0.001$).

Keywords: Preventing and Solving Drug Abuse, Public Health Personnel

(1) **Corresponding author:** Master of Public Health Student in Health Administration, Faculty of Public Health, Khon Kaen University

(e-mail: yo.sita@windowslive.com)

(2) Associate Professor Dr., Department of Public Health Administration Health Promotion Nutrition, Faculty of Public Health, Khon Kaen University

บทนำ

ปัจจุบันมีปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดเกิดขึ้นทั่วทุกจังหวัดของประเทศไทย ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ที่สังคมต้องเผชิญอยู่มีความยุ่งยากซับซ้อนเพิ่มขึ้น เช่น กลุ่มผู้ติดยาเสพติดจะพยายามทุกวิถีทางเพื่อให้ได้ยาเสพติดมาเสพ เกิดการก่ออาชญากรรมเพื่อหาเงินมาซื้อยาเสพติด ภาพสะท้อนของอาชญากรรมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับยาเสพติดยังปรากฏให้เห็นอยู่ และส่งผลต่อความรู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัยในการดำรงชีวิตประจำวันของประชาชน (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2558)

สถานการณ์และแนวโน้มของปัญหาเสพติดระหว่างเดือนกรกฎาคม 2560 ปัญหาเสพติดของจังหวัดนครราชสีมา คือ ปัญหาการค้าและการแพร่ระบาดของยาเสพติด รองลงมาเป็นปัญหาการเป็นเส้นทางผ่านของยาเสพติดที่ลำเลียงจากพื้นที่ชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือและจากพื้นที่อื่นๆ ทั้งเขตกรุงเทพมหานคร ปริมณฑล ภาคกลางและภาคตะวันออก ซึ่งยาเสพติดที่ลำเลียงผ่านมานี้ส่วนหนึ่งเข้ามาจำหน่ายและแพร่ระบาดในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ยาเสพติดที่มีปัญหาการค้าและการแพร่ระบาดมากที่สุดยังคงเป็น ยาบ้า รองลงมา กัญชาแห้ง ไอซ์และสารระเหย พื้นที่ที่มีปัญหาทางการค้าและการแพร่ระบาดของยาเสพติดมากที่สุด คือ อำเภอเมืองนครราชสีมา รองลงมาอำเภอปากช่อง และอำเภอ สีคิ้ว เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีประชากรอาศัยอยู่จำนวนมาก และเป็นพื้นที่ที่มีความเจริญในด้านต่างๆ ทำให้มีบุคคลทั้งที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่เองรวมทั้งบุคคลจากพื้นที่อื่นๆ เข้ามาพักอาศัย ศึกษาเล่าเรียนและทำงานอยู่ในพื้นที่ ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะมีทั้งผู้เสพและกลุ่มเสี่ยงประเภทต่างๆ ทั้งผู้ใช้แรงงาน ผู้ว่างงาน รวมทั้งเยาวชนในและนอกสถานศึกษาอยู่เป็นจำนวนมากเช่นกัน จึงเป็นพื้นที่ที่ผู้ค้ายาเสพติดนำยาเสพติดเข้ามาจำหน่ายให้กับผู้เสพและผู้ค้ายาเสพติดรายย่อยในพื้นที่ รวมทั้งแสวงหาลูกค้ายาเสพติดรายใหม่จากกลุ่มเสี่ยงดังกล่าว และพบปัญหาการค้าและการแพร่ระบาดของยาเสพติดอยู่ในทุกอำเภอ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2560)

การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดต้องอาศัยการปฏิบัติงานของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ในส่วนของกระทรวงสาธารณสุข ได้กำหนดมาตรฐานใน

การปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล มีการดำเนินงานทั้งเชิงรุกและเชิงรับ โดยมีแนวทางในการดำเนินงานยาเสพติด ประกอบด้วยงานหลัก 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการส่งเสริมป้องกันไม่ให้เกิดยาเสพติด 2) ด้านการฟื้นฟูและติดตามผู้เสพยาเสพติด (กระทรวงสาธารณสุข, 2559) 3) ด้านการรายงานระบบข้อมูลการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดของประเทศ หรือ บสต. การรายงานข้อมูลการบำบัดรักษาและฟื้นฟูโดยโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เป็นการรายงานข้อมูลการติดตามดูแลช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดหลังจากผ่านการบำบัดฟื้นฟู โดยมีการติดตามอย่างน้อย 4 ครั้งใน 1 ปี

ในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จะประสบความสำเร็จได้นั้น จะต้องอาศัยคุณลักษณะส่วนบุคคลซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญมากในการปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ (Schemerhorn et al., 2003) และนอกจากคุณลักษณะส่วนบุคคลที่มีผลต่อการปฏิบัติงานแล้ว ปัจจัยการบริหาร(ประจักษ์ บัวผัน, 2558) เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีความสำคัญมากในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล นั้นเพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยนำเข้ามาเพื่อสนับสนุนในการดำเนินงาน ซึ่งปัจจัยนำเข้านี้คือ ปัจจัยทางการบริหาร เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการบริหารทั้งในส่วนองภาครัฐและเอกชน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ประกอบด้วย ด้านบุคคลกร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านวิธีการจัดการ ด้านขวัญและกำลังใจในการทำงานและด้านเวลา (ประจักษ์ บัวผัน, 2558)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังที่กล่าวไว้ข้างต้น ได้มีผู้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของผู้ประสานพลังแผ่นดินตำบลหินดาด อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา พบว่าปัจจัยทางการบริหารที่มีความสัมพันธ์ระดับสูงกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ได้แก่ ปัจจัยด้านวิธีการจัดการ และด้านเวลา ตามลำดับ (สุวิทย์ นาศรี, 2557) และในฐานะที่ผู้ทำการศึกษา

วิจัยครั้งนี้เป็นเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานยาเสพติดที่ปฏิบัติงานอยู่ที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดนครราชสีมา จึงได้มีความสนใจที่จะทำการศึกษาคูณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครราชสีมา เพื่อจะได้นำผลการศึกษานี้ไปวางแผนพัฒนา ปรับปรุง และสนับสนุนการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. คุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครราชสีมา
2. ระดับปัจจัยทางการบริหารและระดับการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจังหวัดนครราชสีมา
3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครราชสีมา

สมมติฐานการวิจัย

คุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยทางการบริหารมีผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

• รูปแบบการวิจัย

การศึกษานี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และการสนทนากลุ่ม ระยะเวลาในการทำการศึกษาระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม 2560 ถึงวันที่ 31 กรกฎาคม 2561

• ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับผิดชอบงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครราชสีมา ปีงบประมาณ 2560 จำนวน 346 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับผิดชอบงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีขั้นตอนการคำนวณขนาดตัวอย่าง โดยใช้สูตรสำหรับการวิเคราะห์การถดถอยพหุเพื่อทดสอบสมมติฐานของ Cohen (1988) กรณีใช้สถิติ Multiple Regression Analysis บนพื้นฐานการทดสอบสมมติฐานและการประมาณค่า ดังนี้

$$N = \frac{\lambda(1 - R_{Y.A,B}^2)}{R_{Y.A,B}^2 - R_{Y.A}^2} + w \quad \dots\dots\dots(1)$$

เมื่อ

$$\lambda = \lambda_L - \frac{1/v_L - 1/v}{1/v_L - 1/v_U} (\lambda_L - \lambda_U) \quad \dots\dots\dots(2)$$

เมื่อกำหนดให้

$R_{Y.A,B}^2$ คือ ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุสำหรับ Full Model ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ได้นำค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรจากการศึกษา ปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของผู้ประสานพลังแผ่นดินตำบลหินดาด อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา (สุวิทย์ นาศรี & ชัญญา อภิบาลกุล, 2557) ซึ่งเป็นลักษณะงานที่คล้ายคลึงกันในการทำวิจัยครั้งนี้ ซึ่งได้ค่า $R_{Y.A,B}^2 = 0.786$

$R_{Y.A}^2$ คือ ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุสำหรับ Reduce model ($R_{Y.A,B}^2 - R_{Y.B}^2$) ซึ่งได้ค่า $R_{Y.A}^2 = 0.777$

$R_{Y.B}^2$ คือ ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุที่เปลี่ยนแปลง (R^2 Change) เมื่อไม่มีตัวแปรที่ต้องการทดสอบ $R_{Y.B}^2 = 0.009$

λ คือ ค่าความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนตัวแปรอิสระและอำนาจการทดสอบ

w คือ จำนวนตัวแปรอิสระนอกเหนือจากตัวแปรที่ต้องการทดสอบ (เซต A) เท่ากับ 0

u คือ จำนวนตัวแปรอิสระที่ต้องการทดสอบ (เซต B) เท่ากับ 1

ตัวแปร

V คือ ค่าที่ได้จาก $v = N - u - w - 1$

$$n = \frac{7.80(1 - 0.786)}{0.786 - 0.777} + 0$$

จึงได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 186 ตัวอย่าง

และสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบเป็นระบบ (Systematic Random Sampling) (วินซ์ พิวณิษฐ์ และคณะ, 2547) โดยนำรหัสโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา ทั้งหมดจำนวน 346 แห่ง มาทำการสุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มแบบเป็นระบบจนได้จำนวนตัวอย่างตามที่คำนวณไว้คือ 186 ตัวอย่างหาตำแหน่งจุดเริ่มต้นของการสุ่ม (Random start) จากการตำแหน่งเริ่มต้นโดยวิธีการนำเอา 2 ตัวอย่างแรกมาทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ซึ่งได้ตำแหน่งเริ่มต้นเป็นลำดับที่ 2 เมื่อได้ตำแหน่งเริ่มต้น จึงทำการสุ่มแบบเป็นระบบ (Systematic Random Sampling) จากนั้นเลือกตัวอย่างในลำดับถัดไป ทุก ๆ 2 ตำแหน่ง ตามรหัส จนถึงตำแหน่งสุดท้าย ได้ตัวอย่าง 173 ตัวอย่าง ซึ่งยังไม่ครบตามจำนวนขนาดตัวอย่างทำการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบต่อเนื่อง โดยนำรหัสที่เหลือมาเรียงใหม่ แล้วคำนวณหาช่วงระยะห่างของการสุ่มจากจำนวนประชากรที่เหลือ โดยใช้สูตร $I_2 = N_2/n_2 = 173/13 = 13.31$ ปัดเป็น 14 แล้วเลือกลำดับที่ 1-14 ทำการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลากเพื่อหาตำแหน่งเริ่มต้น และเลือกตัวอย่างในลำดับถัดไป โดยมีช่องห่างของแต่ละระยะห่างการสุ่ม โดยทำซ้ำเหมือนเดิมจนได้ตัวอย่างครบ 186 ตัวอย่าง

● ตัวอย่างในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ผู้วิจัยพิจารณาคัดเลือกจากผู้รับผิดชอบงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้รับผิดชอบงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดจำนวน 12 คน ซึ่งเป็นผู้ที่รู้ดีที่สุด (Key informants) เกี่ยวกับการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครราชสีมา แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ซึ่งได้แก่ ข้อมูลด้านลักษณะส่วนบุคคล ข้อมูลด้านปัจจัยทางการบริหาร และการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล มาสรุปแล้วแยกเป็นหมวดหมู่ เพื่อให้ได้ข้อมูลเพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการวิเคราะห์แบบสอบถาม

● เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามมีทั้งหมด 4 ส่วน ส่วนที่1) เป็นคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลเป็นคำถามปลายปิดให้เลือกตอบและปลายเปิดให้เติมข้อความ จำนวน 7 ข้อ ส่วนที่ 2) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหาร จำนวน 43 ข้อ ประกอบด้วย 6 ปัจจัย ได้แก่ 1) ด้านบุคลากร 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ 4) ด้านวิธีการจัดการ 5) ด้านขวัญกำลังใจ และ 6) ด้านเวลา โดยลักษณะของแบบสอบถาม เป็นคำถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (5, 4, 3, 2, 1) ซึ่งมีระดับการวัดเป็นช่วงสเกล (Interval Scale) ส่วนที่3) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมป้องกันไม่ให้เสพสารเสพติด ด้านการฟื้นฟูและติดตามผู้เสพยาเสพติด ด้านการรายงานระบบข้อมูลการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ส่วนที่4) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบในประเด็นความตรงของเนื้อหา (Content Validity) ความครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ ความเหมาะสมด้านภาษา แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรในการวิจัย จำนวน 30 ราย ที่จังหวัดชัยภูมิ เพื่อหาความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบาช (บุญธรรม กิจปรีดา บริสุทธิ์, 2553) ได้ค่าความเที่ยงของเครื่องมือเท่ากับ 0.96

● การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน 2561 ถึงวันที่ 15 มิถุนายน 2561 โดยใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยนำส่งแบบสอบถามโดยการส่งไปรษณีย์ และผู้วิจัยเตรียมซองและเจ้าหน้าที่ของจดหมายพร้อมทั้งติดแสตมป์ถึงผู้วิจัย พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย รวมทั้งนัดหมาย วัน เวลา ในการส่งแบบสอบถามกลับคืนเมื่อครบกำหนด เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างสะดวกในการส่งกลับแบบสอบถามทางไปรษณีย์เมื่อตอบแบบสอบถามเสร็จสิ้นและส่งถึงผู้วิจัยโดยตรง

● จริยธรรมในการวิจัย

การขอจริยธรรมในการวิจัยจะดำเนินการเมื่อสอบเค้าโครงเสร็จเรียบร้อยแล้วโดยผู้วิจัยจะให้ความสำคัญและตระหนักถึงสิทธิส่วนบุคคลของผู้ที่ยินยอมเข้าร่วมในการศึกษาครั้งนี้ โดยยึดหลัก 3 ประการคือหลักความเคารพในบุคคล หลักคุณประโยชน์และไม่ก่ออันตราย และหลักยุติธรรม ซึ่งจะคำนึงถึงการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การให้คำยินยอมโดยได้รับข้อมูลที่เพียงพอและเป็นอิสระในการตัดสินใจ การเคารพในความเป็นส่วนตัวและรักษาความลับ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลในเชิงลบแก่ผู้เข้าร่วมในการวิจัย โดยผู้วิจัยจะให้ข้อมูลและชี้แจงให้กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการศึกษาวินิจฉัยในครั้งนี้ได้เข้าใจวัตถุประสงค์ วิธีการวิจัยอย่างชัดเจน รวมทั้งให้ความเป็นอิสระ ในการตัดสินใจ ไม่มีการบังคับหรือทำให้เกิดความเกรงใจและการตัดสินใจจะไม่ส่งผลกระทบต่อการทำงานทั้งในปัจจุบันและในอนาคต นอกจากนี้ผู้วิจัยจะเก็บรักษาข้อมูลเป็นความลับ โดยมีวิธีการป้องกันคือ ในแบบสอบถามทุกชุด จะไม่มีการระบุชื่อ นามสกุล มีเพียงรหัสชุดแบบสอบถามเท่านั้น เพื่อสร้างความมั่นใจเกี่ยวกับข้อมูลว่าจะนำไปใช้ในการศึกษาเท่านั้น

ก่อนดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการยื่นขออนุมัติจริยธรรมต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และได้ผ่านการรับรองจริยธรรมจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2561 ลำดับที่ 4.3.06: 17/2561 เลขที่ HE612151

● สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา เพื่อหาการแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) กรณีตัวแปรต่อเนื่อง และการแจกแจงปกติใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วน

เบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และในกรณีแปรต่อเนื่องและการแจกแจงไม่ปกติใช้สถิติ ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าสูงสุด (Maximum) และ ค่าต่ำสุด (Minimum) เพื่อใช้ในการอธิบาย คุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยทางการบริหารและการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ใช้สถิติเชิงอนุมานในการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา และใช้การสถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Linear Regression Analysis) เพื่อวิเคราะห์หาคุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครราชสีมา และนำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ซึ่งประกอบด้วยประเด็นคำถามเกี่ยวกับ ข้อมูลด้านลักษณะส่วนบุคคล ข้อมูลด้านปัจจัยทางการบริหาร และการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล มาสรุปแล้วแยกเป็นหมวดหมู่ เพื่อให้ได้ข้อมูลเพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการวิเคราะห์แบบสอบถาม

● การแปลผล

การแปลผลคะแนนระดับปัจจัยทางการบริหาร ประกอบด้วย ด้านบุคคลกร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านวิธีการจัดการ ด้านขวัญและกำลังใจในการทำงาน และด้านเวลา แปลผลโดยนำมาจัดระดับ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ซึ่งได้จากการแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ย (สำเร็จ จันทรสวรรณ & สวรรณ บัวทวน, 2547) ดังนี้ ปัจจัยทางการบริหารระดับมากที่สุด คือ ค่าเฉลี่ยคะแนนระหว่าง 4.50–5.00 ปัจจัยทางการบริหารระดับมาก คือ ค่าเฉลี่ยคะแนนระหว่าง 3.50–4.49 ปัจจัยทางการบริหารระดับปานกลาง คือ ค่าเฉลี่ยคะแนนระหว่าง 2.50–3.49 ปัจจัยทางการบริหารระดับน้อย คือ ค่าเฉลี่ยคะแนนระหว่าง 1.50–2.49 ปัจจัยทางการบริหารระดับน้อยที่สุด คือ ค่าเฉลี่ยคะแนนระหว่าง 1.00–1.49

ผลการวิจัย

1. คุณลักษณะส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครราชสีมา

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 58.1 อายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 34.4 อายุเฉลี่ย 38.12 ปี (S.D.=8.93 ปี) สถานภาพสมรสโสด ร้อยละ 71.0 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ร้อยละ 86.6 ตำแหน่งนักวิชาการสาธารณสุข ร้อยละ 34.9 ระยะเวลาการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานระหว่าง 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.7 ระยะเวลาการปฏิบัติงานเฉลี่ย 9.12 ปี ค่ามัธยฐานเท่ากับ 8 ปี จำนวนปีที่ต่ำสุด 1 ปี และจำนวนปีที่สูงสุด 30 ปี ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ร้อยละ 82.8 โดยเคยได้รับการอบรม 1-3 ครั้ง ร้อยละ 66.2 จำนวนครั้งที่ได้รับการฝึกอบรมเฉลี่ย 3.41 ครั้ง ค่ามัธยฐานเท่ากับ 3 ครั้ง

2. ระดับปัจจัยทางการบริหารในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครราชสีมา

ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีระดับปัจจัยทางการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.27 คะแนน (S.D.=0.61) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ปัจจัยทางการบริหารด้านวิธีการจัดการ และด้านบุคลากรมีผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับมาก ด้วยค่าเฉลี่ย 3.52 คะแนน (S.D.=0.73) และค่าเฉลี่ย 3.51 คะแนน (S.D.=0.63) ตามลำดับ ส่วนปัจจัยทางการบริหารด้านอื่นๆ มีระดับปัจจัยทางการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านเวลา, ด้านขวัญกำลังใจในการทำงาน, ด้านงบประมาณ และด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้วยค่าเฉลี่ย 3.41 คะแนน (S.D.=0.69), ค่าเฉลี่ย 3.19 คะแนน (S.D.=0.71), ค่าเฉลี่ย 2.99 คะแนน (S.D.=0.83) และค่าเฉลี่ย 2.97 คะแนน (S.D.=0.83) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

3. ระดับการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครราชสีมา

ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.60 คะแนน (S.D.=0.63) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านของระดับการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการรายงานระบบข้อมูลการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ค่าเฉลี่ย 3.70 คะแนน (S.D.=0.75) รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมป้องกันไม่ให้เสพติด มีค่าเฉลี่ย 3.64 คะแนน (S.D.=0.65) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการฟื้นฟูและติดตามผู้เสพยาเสพติด มีค่าเฉลี่ย 3.53 คะแนน (S.D.=0.68) ดังตารางที่ 2

4. คุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยทางการบริหาร ที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครราชสีมา

คุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า อายุมีความสัมพันธ์ระดับต่ำทางลบกับการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=-0.238$, $p\text{-value}=0.001$) และสถานภาพสมรส(โสด)มีความสัมพันธ์ระดับต่ำกับการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.193$, $p\text{-value}=0.008$) ส่วนเพศ ระดับการศึกษา สูงสุด ตำแหน่งปัจจุบัน ระยะเวลาการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด และการได้รับการฝึกอบรม ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครราชสีมา

ปัจจัยทางการบริหาร พบว่า ภาพรวมปัจจัยทางการบริหารมีความสัมพันธ์ระดับสูงกับการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.725$,

p-value<0.001) เมื่อพิจารณาารายด้านปัจจัยทางการบริหาร พบว่า ปัจจัยทางการบริหารมีความสัมพันธ์ระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล มี 2 ด้าน คือ ด้านวิธีการจัดการและด้านเวลา ($r=0.745$, $p\text{-value}<0.001$) ส่วนปัจจัยทางการบริหารด้านขวัญกำลังใจในการทำงาน ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านงบประมาณ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.606$, $p\text{-value}<0.001$, $r=0.588$, $p\text{-value}<0.001$, $r=0.508$, $p\text{-value}<0.001$ และ $r=0.463$, $p\text{-value}<0.001$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 3

5. คุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครราชสีมา

ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระได้แก่ คุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยทางการบริหาร กับตัวแปรตามคือ การปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Linear Regression Analysis) ซึ่งจากการวิเคราะห์จะทำให้ทราบว่าตัวแปรอิสระตัวใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม แต่ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์หลายตัวแปรโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ซึ่งกระบวนการนี้มีหลักเกณฑ์คือ จะนำตัวแปรอิสระเข้าสมการถดถอยครั้งละ 1 ตัวแปร ถ้าตัวแปรอิสระที่นำมาเข้ามีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระที่มีอยู่แล้วในสมการถดถอย วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน จะตัดตัวแปรอิสระที่สัมพันธ์กันตัวใดตัวหนึ่งออกจากสมการถดถอยเอง ตัวแปรอิสระที่ถูกเลือกเข้าสมการนั้นมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนตัวแปรที่ไม่ถูกเลือกเข้าสมการเป็นตัวแปรที่มีค่านัยสำคัญทางสถิติมากกว่า 0.05 โดยตัวแปรที่ถูกเลือกเข้าในสมการเรียงลำดับดังนี้ ปัจจัยทางการ

บริหารด้านเวลา ($p\text{-value}<0.001$) และปัจจัยทางการบริหารด้านวิธีการจัดการ ($p\text{-value}<0.001$)

ขั้นตอนที่ 1 ตัวแปรอิสระที่ถูกคัดเลือกเข้ามาในสมการ คือ ปัจจัยทางการบริหารด้านเวลา มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปแบบคะแนนดิบ (B) = 0.406 อธิบายได้ว่าเมื่อคะแนนของตัวแปรปัจจัยทางการบริหารด้านเวลาเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ทำให้คะแนนการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครราชสีมา เพิ่มขึ้น 0.406 หน่วย

ขั้นตอนที่ 2 ตัวแปรอิสระที่ถูกคัดเลือกเข้ามาในสมการ คือ ปัจจัยทางการบริหารด้านวิธีการจัดการ มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปแบบคะแนนดิบ (B) = 0.349 อธิบายได้ว่าเมื่อคะแนนของตัวแปรปัจจัยทางการบริหารด้านวิธีการจัดการ เพิ่มขึ้น 1 หน่วย ทำให้คะแนนการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครราชสีมา เพิ่มขึ้น 0.349 หน่วย รายละเอียดดังตารางที่ 4

บทสรุปและอภิปรายผล

คุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า อายุมีความสัมพันธ์ระดับต่ำทางลบกับการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -0.238$, $p\text{-value}=0.001$) และสถานภาพสมรส(โสด)มีความสัมพันธ์ระดับต่ำกับการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.193$, $p\text{-value}=0.008$) ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมหมาย คำพิชิต & วิทศน์ จันทร์โพธิ์ศรี (2556) เรื่องคุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานข้อมูลสารสนเทศของผู้รับผิดชอบงานข้อมูลสารสนเทศในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดมหาสารคาม พบว่า อายุมีความสัมพันธ์ระดับต่ำ ($r=0.256$, $p\text{-value}=0.002$)

ภาพรวมปัจจัยทางการบริหาร พบว่า มีความสัมพันธ์ระดับสูงกับการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไข

ปัญหาหาเสฟติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.725$, $p\text{-value}<0.001$) ในการปฏิบัติงานของบุคคล จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนด้านปัจจัยการบริหารหรือทรัพยากรการบริหาร ซึ่งประกอบด้วย ด้านกำลังคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ การบริหารจัดการ ด้านขวัญกำลังใจในการทำงานและด้านเวลา หรือเรียกย่อๆ ว่า 5Ms+1T ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้บรรลุเป้าหมาย (ประจักษ์ บัวผัน, 2558) ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของพยุดา ชาเวียง & ประจักษ์ บัวผัน (2560) เรื่องแรงจูงใจและการสนับสนุนจากองค์การที่มีผลต่อการดำเนินงานพัฒนาระบบสุขภาพระดับอำเภอของผู้อำนวยการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น พบว่าปัจจัยทางการบริหารมีความสัมพันธ์ระดับสูง ($r=0.819$, $p\text{-value}<0.001$)

ข้อเสนอแนะหรือการนำไปใช้ประโยชน์

• ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

1. โรงพยาบาลชุมชน สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ควรมีการส่งเสริมหรือสนับสนุนให้บุคลากรสาธารณสุขมีส่วนร่วมวางแผนการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสฟติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ให้เพิ่มมากขึ้น
2. โรงพยาบาลชุมชน และสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ควรมีการควบคุมกำกับ และการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสฟติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาล

เอกสารอ้างอิง

- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2551). **ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์** (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักท์.
- ประจักษ์ บัวผัน. (2558). **หลักการบริหารสาธารณสุข** (พิมพ์ครั้งที่ 4). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พยุดา ชาเวียง, & ประจักษ์ บัวผัน. (2559). แรงจูงใจและการสนับสนุนจากองค์การที่มีผลต่อการดำเนินงานพัฒนาระบบสุขภาพระดับอำเภอของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น. **วารสารวิจัย มข. (ฉบับบัณฑิตศึกษา)**, 17(1), 56-68.
- วินัส พิษณิษฐ์, สมจิต วัฒนาชยากุล, & เบญจมาศ ตูยนิติกุล. (2547). **สถิติพื้นฐานทางด้านการบริหาร**. กรุงเทพฯ: วิจิตต์การ.
- สมหมาย คำพิชิต, & วิทัศน์ จันทโรทัยศรี. (2556). คุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยทางการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานข้อมูลข่าวสารสนเทศของผู้รับผิดชอบงานข้อมูลสารสนเทศในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจังหวัดขอนแก่น. **วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ**, 6(1), 21-29.

ส่งเสริมสุขภาพตำบล ที่เหมาะสม เพื่อให้การปฏิบัติงานสำเร็จตรงตามกำหนดเวลา

3. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โรงพยาบาลชุมชน สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ควรมีการสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการฝึกอบรมให้ความรู้ เพื่อเพิ่มศักยภาพของบุคลากรเกี่ยวกับการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสฟติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

• ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการสนับสนุนด้านวิธีการจัดการในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสฟติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการสนับสนุนด้านเวลาที่เหมาะสมในการการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสฟติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนให้ความรู้ตลอดหลักสูตร และขอขอบพระคุณ นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทุกแห่ง ที่ให้โอกาสและความช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับผิดชอบงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสฟติดในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครราชสีมาทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ ในการตอบแบบสอบถามการวิจัย และแบบสนทนากลุ่ม ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลได้ดีที่สุดในการทำวิจัยครั้งนี้

- สุวพิชญ์ นาครี. (2557). ปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดของผู้ประสานพลังแผ่นดินตำบลหินดาด อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2558). ผลการปราบปรามยาเสพติดทั่วประเทศ ประจำปี 2558. กรุงเทพฯ: บางกอกบล็อก.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2560ก). คู่มือการใช้งานระบบข้อมูลการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดของประเทศ (บสต.) (พิมพ์ครั้งที่ 2). สมุทรปราการ: อุดมศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2560ข). แผนปฏิบัติการและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติด ปี 2560. กรุงเทพฯ: สำนักคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.
- สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข. (2559). แนวทางการดำเนินงานยาเสพติดกระทรวงสาธารณสุข. สมุทรสาคร: บอร์นทูปีพับลิชชิง.
- สำเร็จ จันทสุวรรณ, & สุวรรณ บัวทวน. (2547). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. ขอนแก่น: ภาควิชาสังคมวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavior science* (2nd ed.). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล ระดับปัจจัยทางการบริหารในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครราชสีมา

ปัจจัยทางการบริหาร	Mean	S.D.	การแปลผล
1. ด้านบุคลากร	3.51	0.63	มาก
2. ด้านงบประมาณ	2.99	0.83	ปานกลาง
3. ด้านวัสดุอุปกรณ์	2.97	0.83	ปานกลาง
4. ด้านวิธีการจัดการ	3.52	0.73	มาก
5. ด้านขวัญกำลังใจในการทำงาน	3.19	0.71	ปานกลาง
6. ด้านเวลา	3.41	0.69	ปานกลาง
ภาพรวม	3.27	0.61	ปานกลาง

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล ระดับการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครราชสีมา

การปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	Mean	S.D.	การแปลผล
1. ด้านการส่งเสริมป้องกันไม่ให้เสพยาเสพติด	3.64	0.65	มาก
2. ด้านการฟื้นฟู และติดตามผู้เสพยาเสพติด	3.53	0.68	มาก
3. ด้านการรายงานระบบข้อมูลการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด	3.70	0.75	มาก
ภาพรวม	3.60	0.63	มาก

ตารางที่ 3 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยทางการบริหาร ที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครราชสีมา

คุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยทางการบริหาร	การปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขใน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครราชสีมา	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r)	p-value	ระดับความสัมพันธ์
คุณลักษณะส่วนบุคคล				
เพศ (หญิง)		-0.058	0.430	ไม่มีความสัมพันธ์
อายุ		-0.238**	0.001	ต่ำทางลบ
สถานภาพสมรส (โสด)		0.193**	0.008	ต่ำ
ระดับการศึกษาสูงสุด (ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า)		0.054	0.465	ไม่มีความสัมพันธ์
ตำแหน่งปัจจุบัน (นักวิชาการสาธารณสุข)		-0.068	0.357	ไม่มีความสัมพันธ์
ระยะเวลาการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติด		-0.066	0.368	ไม่มีความสัมพันธ์

ได้รับการฝึกอบรม (เคย)	-0.013	0.865	ไม่มีความสัมพันธ์
------------------------	--------	-------	-------------------

ตารางที่ 3 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยทางการบริหาร ที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครราชสีมา (ต่อ)

คุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยทางการบริหาร	การปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขใน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครราชสีมา		
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r)	p-value	ระดับความสัมพันธ์
ปัจจัยทางการบริหาร	0.725**	<0.001	สูง
ด้านบุคลากร	0.588**	<0.001	ปานกลาง
ด้านงบประมาณ	0.463**	<0.001	ปานกลาง
ด้านวัสดุอุปกรณ์	0.508**	<0.001	ปานกลาง
ด้านวิธีการจัดการ	0.745**	<0.001	สูง
ด้านขวัญกำลังใจในการทำงาน	0.606**	<0.001	ปานกลาง
ด้านเวลา	0.745**	<0.001	สูง

** ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติต่ำกว่า 0.01

ตารางที่ 4 ค่าสถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดนครราชสีมา

ตัวแปร	B	Beta	T	p-value	R	R ²	R ² _{adj}	R ² Change
1.ปัจจัยทางการบริหาร ด้านเวลา	0.406	0.441	6.172	<0.001	0.754	0.568	0.566	0.568
2.ปัจจัยทางการบริหารด้านวิธีการจัดการ	0.349	0.401	5.616	<0.001	0.795	0.632	0.628	0.063

ค่าคงที่=0.988, F=156.97, p-value<0.001, R=0.795, R²=0.632, R²_{adj}=0.628